

LAPINLAHDEN KUNTA

Vanhusten ja vammaisten
perhehoidon
toimintaohje 2010

Sisällys:

1. Perhehoidon säädöstausta	4
2. Perhehoidon tarkoitus	4
3. Perhehoidon toteutus	4
3.1 Pitkäaikainen perhehoito.....	5
3.2 Lyhytaikainen perhehoito.....	5
4. Toimeksiantosopimus	5
5. Perhehoidon maksut 1.1.2010 alkaen	6
5.1 Hoitopalkkio.....	6
5.1.1 Pitkäaikainen perhehoito.....	6
5.1.2 Lyhytaikainen perhehoito.....	7
5.2 Kulukorvaus.....	7
5.3 Käynnistämiskorvaus.....	7
5.4 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta.....	8
6. Perhehoitajan asema	8
6.1 Perhehoitajan sosiaaliturva.....	8
6.2 Vahingonkorvausvastuu/velvollisuus.....	9
6.3 Perhehoitajan vapaa.....	9
6.4 Perhehoitajan koulutus ja työnohjaus.....	9

7. Perhehoidettavaa koskevat asiat	9
7.1 Ylläpitomaksut.....	9
7.2 Perhehoidettavan yksityisvarat ja käyttövarat.....	9
8. Perhehoitoon sijoitetun hoito- palvelusuunnitelma	9
9. Perhehoitajan, omaisten ja viranomaisten välinen yhteistyö	10
10. Salassapito ja vaitiolovelvollisuus	10

1. Perhehoidon säädöstausta

Perhehoidon toteuttamiseksi noudatetaan seuraavia säädöksiä;

- Perhehoitajalaki (312/92)
- Asetus perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun asetuksen muuttamisesta (1334/01)
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/77)
- Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta (988/77)
- Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta (311/92)
- Asetus sosiaalihuoltoasetuksen 12 §:n muuttamisesta (419/92)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/00)
- Laki ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/92) ja (912/92)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta (221/03)
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/02)
- Laki kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 2 §:n muuttamisesta (313/92)
- Laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta (314/92)

2. Perhehoidon tarkoitus

Perhehoitoa annetaan henkilölle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muuta huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveyden huollon palveluita hyväksi käyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa (SHL 25 §). Perhehoidolla tarkoitetaan toimintaa, jossa yksityinen henkilö sitoutuu kodissaan hoitamaan ja/tai kasvattamaan perhehoitoa tarvitsevaa vanhusta tai vammaista. Perhehoidolla pyritään turvaamaan tarpeenmukainen huolenpito, kuntoutus ja tasapainoinen kehitys.

3. Perhehoidon toteutus

Perhehoito on ympärivuorokautisen hoidon järjestämistä oman kodin ulkopuolella yksityiskodissa. Perhehoito tarjoaa yhden asumisvaihtoehdon. Lähtökohtana vaihtoehtoja mietittäessä on yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteiden huomioon ottaminen. Perhehoito voi olla lyhytaikaista tai pitkäaikaista.

Perhekodilla tarkoitetaan perhehoitajalaissa tarkoitettua kunnan tai kuntayhtymän hyväksymää yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa. Perhekodin tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva (SHL 26 §).

Vuoden 2003 alusta tuli voimaan laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. Kunta on velvollinen pyytämään alle 18-vuotiaan lapsen perhehoitajaksi ryhtyvää henkilöä toimittamaan nähtäväksi lasten kanssa työskentelevien rikos-

taustan selvittämiseksi tarpeellisen rikosrekisteriotteen Oikeusrekisterikeskukselta.

Mikäli perhehoidosta vastaa yksi henkilö, voidaan perhehoidossa samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa ja huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuna, jollei kysymyksessä ole hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille. Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa.

Perhehoidossa voidaan hoitaa samanaikaisesti enintään seitsemää henkilöä, jos perhehoidossa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on perhehoitajalain edellyttävä koulutus ja kokemusta kasvatus- ja hoitotehtävissä. Soveltuvaksi koulutukseksi katsotaan sosiaali-, terveydenhuolto- tai kasvatusalalan koulutus.

Erityisestä syystä voidaan poiketa samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismäärästä. Erityisenä syynä pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeaman enimmäismäärästä. (SHL 26 a § 3 mom.).

3.1 Pitkäaikainen perhehoito

Pitkäaikainen perhehoito voi olla joko itsenäiseen elämään kuntouttava välivaihe tai pysyvä asumisen ja elämisen järjestely. Tällöin perhehoito tarjoaa mahdollisuuden pysyviin ja kiinteisiin ihmissuhteisiin niille, joilla ei ole edellytyksiä itsenäisempään asumiseen.

3.2 Lyhytaikainen perhehoito

Lyhytaikaisen perhehoidon tavoitteena on tukea vanhuksen/ vammaisen kotihoitoa. Tällä toiminnalla tuetaan perheiden jaksamista ja vähennetään laitoshoidon tarvetta.

4. Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitetun ja perhehoitajan osalta erikseen. Toimeksiantosopimuksen allekirjoittaa perhehoitaja ja perhehoidosta vastaava kunnan työntekijä. Kehitysvammaisten perhehoitosijoitus tulee mainita erityishuolto-ohjelmassa. Kiireellisissä tapauksissa erityishuolto-ohjelma voidaan laatia sijoituksen jo tapahduttua.

Toimeksiantosopimuksessa määritellään:

- perhehoitopaikka ja perhehoitajat
- perhehoitajalle maksettava hoitopalkkio ja kulukorvaus
- käynnistämiskorvaus sekä mahdollinen takaisinperintä
- perhehoidossa olevan henkilön kuukausittaisten käyttövarojen maksaminen sekä edunvalvonta
- perhehoidossa olevan henkilön yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaaminen

- hoidon arvioitu kesto ja mahdollinen koeaika
- perhehoitajan oikeus vapaaseen, vapaan toteuttaminen sekä palkkion maksaminen ja kustannusten korvaaminen vapaan ajalta
- perhehoitajalle annettava ohjaus, neuvonta ja työnohjaus
- perhehoidossa olevan henkilön vakuuttaminen
- sopimuksen irtisanominen
- tarvittavat muut seikat

Henkilökohtaisessa hoito - ja palvelusuunnitelmissa sovitaan perhehoidossa olevan asiakkaan muista palveluista.

Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoja tai sisältöä koskevien pysyvien muutosten vuoksi, esimerkiksi perhehoidossa olevan henkilön terveydentilassa tapahtuneen pysyvän muutoksen johdosta tai silloin, kun perhehoidossa oleva henkilö siirtyy asumaan osan viikosta muualle.

Jos perhehoitajana toimii pariskunta, sopimukset tehdään pääsääntöisesti molempien puolisoitten kanssa. Näin voidaan sopia, kummalle puolisolalle perhehoidon maksut maksetaan. Palkkiot ja kulukorvaukset voidaan tasata perhehoitajien kesken. Myös vakuutukset ovat siten voimassa molempien osalta ja molemmilla on juridisesti samat oikeudet osallistua perhehoidossa olevan henkilön hoitoon.

Jos perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, pyritään saamaan aikaan korjaus Perhehoitajalain 5 §:n mukaisesti. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai sitä ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa heti. Muutoin toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta sovitaan sopimuksessa.

5. Perhehoidon maksut 1.1.2010 alkaen

Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Lisäksi perhehoitajalle voidaan maksaa käynnistämiskorvausta. Hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrää tarkistetaan kalenterivuositain. Tarkistusperusteena on elinkustannusindeksin vuosimuutos.

Perhehoitajalle maksettava palkkio määritellään toimeksiantosopimuksessa kutakin perhehoitoon sijoitettua henkilöä kohden erikseen. Palkkion määrä perustuu hoitoon käytettävään aikaan, sitovuuteen ja hoidon vaativuuteen.

Hoitopalkkiota ei makseta henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Erityisestä syystä hoitopalkkio voidaan sopia maksettavaksi alarajaa pienempänä.

5.1 Hoitopalkkio

5.1.1 Pitkäaikainen perhehoito

Hoitopalkkio 449 €/kk. Hoitopalkkiota voidaan korottaa hoitoisuuden perusteella 19,05 € ,41,31 € ja 95,11 €/kk

5.1.2 Lyhytaikainen perhehoito

I Hoitopalkkio

- lievästi vammaiset, vanhukset, kelan hoitotuki
- alle 5 tuntia 11,17 €/kerta
- yli 5 tuntia 22,40 €/päivä

II Hoitopalkkio

- monivammaiset ja autistit, vanhukset joilla korotettu hoitotuki
- alle 5 tuntia 8,99 €/tunti
- yli 5 tuntia 50,38 €/päivä

III Hoitopalkkio

- vaikeasti vammaiset ja autistit, vanhukset joilla erityishoitotuki
- alle 5 tuntia 11,17 €/tunti
- yli 5 tuntia 67,14 €/päivä

5.2 Kulukorvaus

Kulukorvauksella katetaan perhehoidossa olevan henkilön

- ravinto
- asuminen (sis. asunnon käytöstä aiheutuvat menot, irtaimiston kuluminen)
- henkilökohtaiset tarpeet; puhtaus, vaatetus ja sen huolto, liikkuminen
- tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset, joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata
- virkistys - ja harrastustoiminta
- käyttövarat (ei koske lyhytaikaishoitoa)

5.2.1. Pitkäaikainen perhehoito

Kulukorvaus

0-6v	385,78€/kk
7-11v	417,92€/kk
12-15v	450,06€/kk
yli 16v	492,95€/kk

5.2.2 Lyhytaikainen perhehoito

Kulukorvaus

- alle 5 tuntia kestävä hoito 5,37 €/ päivä
- yli 5 tuntia kestävä hoito 16,07€/päivä

5.3 Käynnistämiskorvaus

Perhehoitajalle voidaan maksaa käynnistämiskorvausta hoidon aloittamisesta aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista. Käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä määritellään perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetussa asetuksessa. Käynnistämiskorvauksen maksaminen harkitaan aina tapauskohtaisesti. Se tulee kyseeseen vain silloin, kun korvausta ei saada muiden järjestelmien kautta. Esim. vammaisen tarvitsema asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankia vammaispalveluna tai lääkinnällisenä kuntoutuksena.

Käynnistämiskorvaus kuoleutuu neljässä vuodessa, vuosipoisto on 25 % hankinta-arvosta. Mikäli perhehoito päättyy ennen em. aikaa, voidaan hankintahinnasta peräti kuoleutumaton osa takaisin.

Käynnistämiskorvausta voidaan maksaa hakemuksen perusteella yhden vuoden kuluessa perhehoitosijoituksen tapahduttua.

Perhehoitajalle maksettava käynnistämiskorvaus harkitaan aina yksilöllisesti ja tapauskohtaisesti erikseen. 1.1.2010 käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä on 2.663,76 €.

5.4 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta

Perhehoitajalla on oikeus 12 päivän lomaan vuodessa. Tältä ajalta vähennetään kulukorvauksesta 1/3, hoitopalkkio maksetaan kokonaisuudessaan, jos hoidettava on koajan muualle sijoitettuna. Jos perhehoitaja hankkii loman aikaisen sijaisen kotiinsa, maksetaan kulukorvaus normaalisti perhehoitajalle ja hoitopalkkio sijaishoitajalle. Lomarahaa ei perhehoitajalle makseta, koska kyseessä ei ole työsuhte, vaan toimekiantosuhte.

Perhehoitajan sairastuessa maksetaan hoitopalkkiota sairastumispäivä ja 9 arkipäivää. Tämän jälkeen hoitajalla on oikeus Kansaeläkelaitoksen maksamaan sairauspäivärahaan. Mikäli perhehoito jatkuu samassa perheessä hoitajan sairausloman ajan, eikä hoidettavalle tarvitse järjestää tilapäistä hoitoa kunnan toimesta, on perhehoitaja oikeutettu saamaan hoitopalkkion. Kela arvioi sairauspäivärahan maksamisesta em. tapauksessa.

Jos perhehoito vakituisen hoidettavan osalta keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä (esim. hoidettavan sairaalahoito, laitushoito, yhteydenpito omaisiin), voidaan hoitajalle maksaa sekä hoitopalkkiota että 2/3 kulukorvauksesta enintään 30vrk/vuosi, ellei tilalle oteta toista hoidettavaa. Tällöin kuitenkin perhehoitajan edellytetään pitävän yhteyttä hoidettavaan ja olevan yhteistyössä hoitopaikan kanssa. Perhehoidosta vastaavalle työntekijälle ilmoitetaan kirjallisesti keskeytykset.

Osa-aikaisessa ja lyhytaikaisessa perhehoidossa on ilmoitettava läsnäolot tilapäishoidon ilmoituslomakkeella seuraavan kuukauden 5. päivään mennessä.

6. Perhehoitajan asema

6.1 Perhehoitajan sosiaaliturva

Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisen viranhaltijan ja työntekijäneläkeläisissä (202/64). Perhehoitajan eläketurva määräytyy aina peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion mukaan. Perhehoitajalla on myös lakisääteinen tapaturmavakuutusurva. (Tapaturmavakuutuslaki 608/48).

6.2 Vahingonkorvausvastuu/velvollisuus

Perhehoidossa sovelletaan vahingonkorvauslakia. Vahingonkorvaus on vahingontekijän ja vahingon kärsijän välinen asia. Vahingon sattuessa asia selvitetään yhdessä perhehoitajan ja perhehoitoon sijoittajan kanssa. Perhehoitoon sijoitetut henkilöt on vakuutettu tapaturman varalta kunnan toimesta. Perhehoidettavan aiheuttamiin vahinkoihin kunnalla ei ole vakuutusta. Perhehoitajia suositellaan kuitenkin hankkimaan esim. laajennettu kotivakuutus.

6.3 Perhehoitaja vapaa

Pitkäaikaisella perhehoitajalla on vuosittain oikeus 12 vuorokauden vapaaseen. Perhehoitajan vapaan ajaksi perhehoidettavat sijoitetaan toiseen perhehoitopaikkaan, asumisyksikköön tai laitokseen. Lomien järjestelyssä on mahdollista myös järjestää toinen hoitaja perhehoitokotiin.

Perhehoitajan vapaasta sovitaan hyvissä ajoin kalenterivuoden alussa tilapäispaikkojen sovittelun vuoksi. Mikäli perhehoitokodissa on useampia kuin yksi hoidettava, tulee vapaa voida järjestää kaikkien asukkaiden osalta yhtä aikaa. Lisäksi tulee huomioida hoidettavien omat toiveet lyhytaikaisesta hoitopaikasta.

6.4 Perhehoitajan koulutus ja työnohjaus

Perhehoitajille tarjotaan tarvittaessa täydennyskoulutusta. Koulutuksen järjestää ja kustantaa sijoittaja. Perhehoitajilla on mahdollisuus osallistua myös muuhun koulutukseen ja työn ohjaukseen vuosittain varattujen määrärahojen puitteissa. Näistä koulutuksista sovitaan aina erikseen yhdyshenkilön kanssa.

7. Perhehoidettavaa koskevat asiat

7.1 Ylläpitomaksut

Perhehoidosta peritään asiakasmaksulain (734/92), asetuksen (912/92) ja asiakasmaksulain muutos (221/03) mukaiset maksut.

7.2 Perhehoidettavan yksityisvarat ja käyttövarat

Perhehoidettavien edunvalvojat huolehtivat perhehoidossa olevien varojen ja maksujen hoidosta. Perhehoitajan on pidettävä luetteloa perhehoidossa olevan henkilön omistamasta irtaimistosta. Perhehoidettavan henkilökohtaisista menoista, joita ei kateta kulukorvauksella, sopivat hoidettavan edunvalvoja ja perhehoitaja keskenään.

8. Perhehoitoon sijoitetun tuki- ja palvelusuunnitelma

Jokaiselle perhehoitoon sijoitetulle laaditaan kuntoutus- tai tuki- ja palvelusuunnitelma, joka tarkistetaan määräajoin tai tarvittaessa. Palvelusuunnitelma laaditaan yhdessä asiakkaan, hänen omaistensa, perhehoitajan, sekä perhehoidosta vastaavan yhdys henkilön kanssa. Palvelusuunnitelma ohjaa perhehoitajan kotonaan tekemää työtä ja perhehoitaja saa näin myös riittävät tiedot perhehoitoon sijoitetusta henkilöstä.

9. Perhehoitajan, omaisten ja viranomaisten välinen yhteistyö

Omaisten kanssa tulee neuvotella aina etukäteen suunniteltaessa perhekotisijoitusta. Omaisia tulee rohkaista yhteydenpitoon ja perhehoitajalla on tärkeä rooli yhteydenpidossa. Omaisten kanssa olisikin hyvä sopia tapaamisista tuki- ja palvelusuunnitelmaa laadittaessa.

Perhehoitaja toimii yhtenä työryhmän jäsenenä kunnan, omaisten sekä muiden tukipalveluja järjestävien tahojen kanssa. Perhehoitajan ja kunnan on tehtävä yhteistyötä perhehoitoon sijoitetun henkilön asioissa ja tästä syystä perhehoitajan tulee pitää kunnan yhdyshenkilö ajan tasalla perhekodin tilanteista.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa yhteyshenkilölle:

- asiakkaissa ja asiakasmäärissä tapahtuvat muutokset ja keskeytykset perhehoidossa
- elämäntilanteen muutokset; sairastumiset ja muut esteet työnteolle.
- perhesuhteiden muutokset; erot, avioitumiset, lasten syntymät, muuttoaikeet, äitiysloma
- suunnitellut vapaat ja niiden järjestelyt
- ulkomaanmatkat perhehoitoon sijoitettujen henkilöiden kanssa
- sattuneet tapaturmat, väkivallanteot ja pakkotoimenpiteet ilmoitetaan aina kirjallisena
- muut mahdollisesti perhehoitotyöhön vaikuttavat asiat

10. Salassapito ja vaitiolovelvollisuus

Sosiaalihuollon asiakkaita koskevat asiat ovat pääsääntöisesti salassa pidettäviä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa luottamuksensuoja ja siihen liittyvät salassapitovelvoitteet ovat keskeinen edellytys hyvälle ja ammattieettisesti kestäväälle toiminnalle sekä asiakkaiden perus- ja ihmisoikeuksien edellyttämälle yksityisyyden suojalle. Asiakasta koskevat arkaluontoiset asiat ja asiakirjat ovat kokonaan salassa pidettäviä ja jo tieto asiakkuudesta sinänsä on salassa pidettävää tietoa.

Perhehoitajalla on vaitiolovelvollisuus, mikä tarkoittaa sitä, että asiakkuuden perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille myöskään siltä osin kun ne koskevat muita kuin asiakasta itseään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi.

Salassa pidettäviä tietoja asioista voi sivullisille antaa tietoa asiakkaan nimenomai-

sella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään. Jos asiakkaalla ei ole edellytyksiä arvioida suostumuksensa merkitystä, tietoja saa antaa vain hänen laillisen edustajansa suostumuksella, jos laillisella edustajalla on oikeus saada ko. tietoja. Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/00) sisältää tarkemmat säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta.